EL PAIS
QUADERN

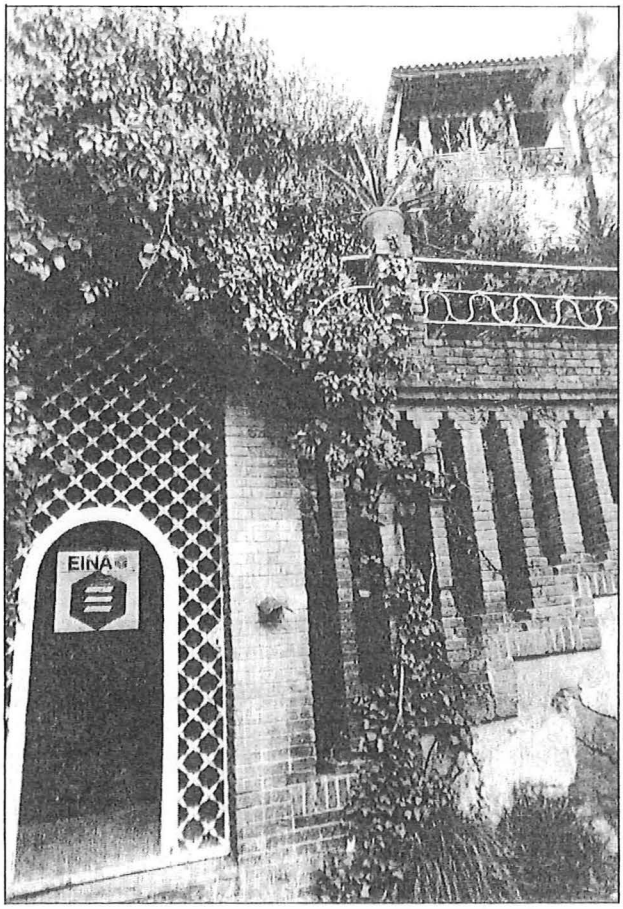

JOAN SANCHEZ / AGUSTÍ CARBONELL

Entrada de l'escola Eina; detall de l'exposició commemorativa del vintè aniversari d'Elna muntada al Palau Robert, a Barcelona.

Eina, un aniversari

L'escola d'Art i de Disseny commemora els seus 20 anys

ALBERT RAFOLS-CASAMADA

Eina ha estat, per a aquells qui vam crear-la i per a aquells qui l'hem viscuda, una experiència important. Una experiència forta, plena de problemes i tensions, però viscuda alegrement, amb entusiasme i, fins i tot, amb un cert esperit de joc, amb un evident gust pel risc i per l'aventura.

He dit ha estat, però cal dir és, ja que aquesta experiència no es limita a aquests 20 anys passats, sinó que és present i es projecta cap al futur.

Crec que Eina va néixer en el moment just que calia que ho fes. El país, encara que treballosament, estava entrant en una nova època, i si bé els organismes oficials feien tot el possible per retardar-ho, era evident que hi havia una necessitat de noves orientacions tant en el camp de la cultura com en el de la indústria, com en el de la vida en general. Algú havia de ser sensible a aquesta necessitat, i Eina, modestament, amb mitjans limitats, però amb molt d'entusiasme va ser-ho. Va ser, al mateix temps que un centre d'ensenyament del Disseny en sentit ampli, un punt de trobada de molta gent —intel·lectuals, artistes, dissenyadors, arquitectes— caracteritzada per una especial inquietud i obertura, tant dins el seu propi camp de treball com en d'altres camps de la cultura, la política, la ciència, etcètera.

Ja s'ha parlat molt, i en alguns casos amb no prou exactitud, del seu origen. No voldria ara insistir sobre això, que fins a cert punt em sembla anecdòtic; prefereixo reflexionar, en primera persona, sobre el perquè gent com els qui vam fundar Eina, sentírem la necessitat de fer-ho en un moment determinat.

Crec que culturalment i vitalment érem conscients de viure en un moment de canvi. No solament al nostre país, on amb lluites i dificultats s'anaven adquirint noves parcel·les de llibertat, sinó a nivell mundial, sobretot dins el camp de la cultura occidental. Feia ja 20 anys que s'havia acabat la darrera guerra mundial, i en termes generals hi havia un àmsia per millorar en tots sentits les condicions de vida, l'organització de la societat, els sistemes de producció del treball en general i, en el nostre cas particular, els de producció i difusió del treball intel·lectual i artístic.

Just en aquest punt, i amb un cert utopisme —necessari sempre a l'inici de les empreses arriscades—, apareixia la idea del *disseny*. Disseny com a elaboració de projectes que tendissin a millorar la qualitat de vida: estèticament, quant a l'aspecte de les coses, però també funcionalment, per millorar els productes manufacturats tant des del punt de vista del rendiment com de l'ergonomia i de la comunicació. I tot això com una contribució de l'esperit creatiu, artístic, o constructiu a la societat. Crec que era aquesta, en el fons, la idea que ens movia. Hi havia encara una altra cosa important: el desengany respecte a l'ensenyament acadèmic. D'una banda, l'Escola de Belles Arts havia demostrat, al llarg dels anys, una incomprensió total de l'art del nostre temps, una fixació patològica en les formes més caduques de l'ensenyament artístic i una inoperància quasi total quant a l'orientació dels futurs artistes; d'una altra banda, la Universitat, en general, vivia un dels moments més baixos: gairebé tots els professors de vàlua, aquells amb capacitat formativa, eren expulsats o exclosos de l'ensenyament.

Tot això feia necessari la creació d'un centre on, encara que de manera reduïda al principi, pogués experimentar-se un ensenyament actiu i lliure, obert als diferents corrents de pensament, a les noves orientacions artístiques, a tota novetat que representés una aportació enriquidora, un nou punt de vista, una valoració crítica i constructiva enfront de les actituds passives i menfotistes dominants a l'època. Un centre on el vertader esperit modern, lliure i dinàmic, hi fos sempre present.

Cal dir també que la pintura, després de l'informalisme i el pop-art vivia una crisi de replantejaments i que, en aquest sentit, personalment, em semblava molt interessant la reflexió teòrica sobre la mateixa pràctica pictòrica que comportava l'ensenyament. El rigor a què obligava aquesta formulació, així com allò que de positiu podia representar aprofundir en una matèria per la qual sempre havia tingut predilecció: el color.

Totes aquestes coses poden explicar, en part, ja que sempre queda alguna cosa inexplicada, el fet que en un moment determinat el grup fundador d'Eina es decidís a tirar endavant aquest projecte. Era una necessitat. I aquest perquè explica també el quan; millor dit, el perquè i el quan van íntimament relacionats. Va néixer quan, format ja l'equip i conscients de la manca d'una escola com la que imaginàvem, vam sentir la necessitat de

Passa a la pàgina 2

50 anys de la mort de Josep Dalmau, introductor del cubisme a Catalunya / 4